

Det europæiske indenrigsministerium

Lang om længe er det lykkedes reformregeringen at gøre den europæiske debat til en integreret del af den danske debat. Og dermed også til en helt naturlig del af de politiske valg, som vælgerne skal træffe, når de går til folketingsvalg. Er man imod EU, stemmer man selvfølgelig på et EU-modstanderparti inklusive alle de øvrige holdninger, som partiet har. Hvad enten det er et nej til EU inklusive Enhedslistens revolutionære anti-kapitalisme eller et nej til EU inklusive Dansk Folkepartis nationalisme og anti-globalisering. Vælgerne er nødt til at tage stilling til hele pakken, som partiet tilbyder. Det repræsentative demokrati er blevet genindført også på Europapolitikken frem for strudsepolitikken med folkeafstemninger, hvor partierne ikke påtog sig lederskab for egne EU-holdninger.

Slut med nemme bagveje. Ingen kattelemme. Vælgerne og partierne tager samlet stilling til både den danske og den europæiske udvikling. Og tager konsekvensen af vælgerens dom, hvis vælgerne vil en anden EU-politik end partierne.

Den europæiske indenrigsminister havde sammen med solidaritetsministeren taget en lang værdidebat om Danmarks rolle i det europæiske samarbejde med befolkningen. For der var især én ting, som hun var optaget af: det nytter ikke at blive ved med at lade det europæiske spørgsmål være styret af moral og identitetspolitik - men i stedet af værdier og realpolitik. Ser man tilbage på dannelsen af EU med Rom-traktaten og frem til nu er det europæiske spørgsmål alt for ofte endt i en diskussion hos både tilhængere og modstandere af EU, som lænede sig op ad moralske følelser og identitetspolitik – frem for realpolitik som på den hjemlige politiske scene.

Ministeren var selv rundet af den moralske tilgang til EU, da hun som helt ung venstreorienteret begyndte at have en mening om datidens EF i slutningen af 1970'erne, mens hun gik i folkeskolens ældste klasser. Hun havde dengang kun følt én ting, og det var et intuitivt nej. Hvad kunne man bruge et fjernt system til, som tilsyneladende ikke spille nogen som helst konstruktiv politisk rolle i forhold til hverdagsproblemerne i datidens Danmark?

Arbejdsløsheden var skyhøj i 1980'erne, især for unge. Der var synlige miljøproblemer med drikkevandsforurening bl.a. fra landbrugsproduktionen. Og der

var tilsvarende internationale problemer både med arbejdsløshed, voksende social ulighed, globale miljøproblemer – og kold krig mellem USA og det nu hedengangne Sovjetunionen, der medførte et våbenkapløb på atombevæbnede missiler, der skulle placeres henover det dengang opdelt Østeuropa og Vesteuropa.

EF var en slags fjern patriark i det indre markeds tjeneste i ministerens teenage- og ungdomsår. Det gjorde det ganske nemt at køre sit politiske ungdomsoprør af på institutionen som sådan. Og af uransagelige årsager var de EF-begejstrede nået frem til, at befolkningerne skulle overbevises gennem en række symbolske handlinger. Men den symbolverden, man blev præsenteret for, var fattig, og kunne skræmme enhver væk fra det europæiske projekt.

At være europæer var noget kedeligt, pengefikseret og en mande-ting. Noget med ECU'er, EU-hymne, EU-flag, EU-sokker, EU-slips, glaspaladser i Bruxelles, fede korrumperede mænd med hentehår, Euroregion Schleswig, svindel, dokumentmapper og lufthavne. Intet med løsning af fælles grænseoverskridende problemer som arbejdsløshed, miljøproblemer og flygtninge. Sådan var den venstreorienterede følelse dengang. Det var nemt at være imod.

For at være helt præcis tog det den europæiske indenrigsminister 19 år at gå fra at være følelsesmæssig imod EF med hjertet, til at blive rationelt for EU med hjernen. Lidenskabelig tilhænger ville hun nok aldrig blive. Men måske kunne den begejstrende fornuft også gøre det?

Hvad der har overbevist ministeren fra hjerte til hjerne, er tre ting:

For det første skete der stille og roligt en række dokumenterbare fremskridt på grund af det europæiske samarbejde i EU i forlængelse af få men væsentlige værdier om en politisk styring af markedet med sociale og grønne regler kombineret med en kamp mod konkurrencebegrænsende monopoler og karteller. På baggrund af vedvarende politisk kamp i samarbejde mellem ligesindede centrum-venstre partier i EU, kom der skrappere miljøregler, strammere fødevarerikkerhed, bøder til karteller som fx containerskibs-kartellet med det danske Mærsk stod i spidsen for. Regler, der hele vejen rundt ofte var bedre end de danske regler. Hvem kunne forestille sig, at Mærsk-

venlige Danmark ville ende med at give en trecifret millionbøde til landets nationale stolthed inden for erhvervsfronten? Men EU er en nationalitetsblind. Det indre marked bygger på åbenhed og gennemskuelse i konkurrencen. Og reglerne gælder alle.

Billedet af et Danmark som verdens bedste velfærds- og miljøland måtte revideres. Danmark ville ikke kun miste ved forpligtende samarbejde. Tværtimod kunne Danmark som et lille land vinde mere indflydelse ved at afgive indflydelse til fællesskabet – hvor paradoksalt det end kunne lyde.

For det andet måtte man se på EU som en institutionel ramme. Sådant en ramme er nødvendig, hvis man vil have et antal selvbevidste nationalstater til at samarbejde forpligtende. Der var ingen grund til at have stærke følelser for eller imod EU som sådan. Det var ikke et fjernt EU's skyld, hvis miljøkravene alligevel blev for slappe og fødevarereglerne for inkonsistente. Skylden skulle placeres hos summen af de lande, som var medlemmer, hvilket politisk flertal der herskede i de pågældende lande og de alliancer, landene indgik med andre lande. Men EU som institution kan hverken tænke højreorienteret, venstreorienteret, socialt, bæredygtigt eller langsigtet. Det er en ramme, der udfyldes af de partier, interesseorganisationer, politikere mv., der får dannet sig de stærkeste politiske alliancer. EU er en politisk kampplads præcis som Folketinget herhjemme – og de, der har flertallet kan faktisk præge udviklingen. Også i EU. Men nogle gange ligger det politiske flertal bare et andet sted, end hvor man selv står. Sådant er demokratiets vilkår.

For det tredje kan EU være en global spiller, hvad ingen af de enkelte lande i EU-samarbejdet overhovedet kan leve op til, selvom nogle af landenes selvfølelse i den retning intet fejler. Når det en sjælden gang lykkes at samle EU-landene i en fælles holdning til internationale spørgsmål – f.eks. en international klimapolitik eller en international udenrigspolitisk handling, så er EU en regulær politisk magtfaktor på verdensscenen og kan tale med så stor vægt, at de få andre stormagter som f.eks. USA er nødt til at lytte.

Den danske reformregering har kastet alle sine politiske muskler ind i at udvikle den nye europæiske traktat på en måde, så den fortsat er friholdt for moral og identitet, som så mange partier, interesseorganisationer, religiøse samfund og enkeltpersoner

ellers har forsøgt at presse ind i selve grundloven for det europæiske samarbejde. Det er netop fordi traktaten ikke er moralsk, at det er lykkedes med mere end et halvt århundredes fredelig sameksistens imellem et stadigt voksende antal medlemmer af EU.

Det var ellers ved at gå helt galt under de tidligere forfatningstraktat-diskussioner. Burde den kristne religion ikke spille en ny rolle med en direkte henvisning til Europas kristne værdigrundlag, mente en række katolske EU-lande som Spanien, Irland og Polen? Støttet af kristne og konservative partier rundt omkring – og med særlige anti-muslimske overtoner hos nationalistiske partier som også Dansk Folkeparti i Danmark førte frem. For under diskussionen om en ny forfatning for EU, var der en anden og mere folkelig frygt: ville EU med et ja til den nye traktat blive udvidet, så også det muslimske Tyrkiet på sigt ville blive medlem af det europæiske fællesskab?

At udkastet til Forfatningstraktaten hverken ville gøre fra eller til i forhold til Tyrkiets eventuelle optagelse på sigt, spillede ingen rolle. Ej heller, at man strengt taget kunne argumentere for, at der ville blive lagt endnu mere vægt på overholdelse af de grundlæggende menneskerettigheder også som grundlag for at vurdere Tyrkiets egnethed som medlemsland med den nye traktat. Men det var ikke de værdimæssige realpolitiske argumenter, der fyldte noget. Det var de moralske identitetsmæssige argumenter: Kristne vs. muslimer, de gode vs. de onde, os vs. dem.

Men hvad er kernen i den oprindelige Rom-traktaten og de efterfølgende traktater? Det er et værdigrundlag, der for det første bygger på et forpligtende politisk samarbejde, der hviler på demokrati og universelle menneskerettigheder – herunder religionsfrihed - for at forhindre nationalstaternes evindelige territoriale og ideologiske magtkampe imod hinanden. Aldrig mere 2. verdenskrig, og aldrig mere et totalitarismens århundrede med ideologisk drevne diktaturer som nazismen i Tyskland, fascismen i Italien, Portugal og Spanien og stalinismen i de øst- og centraleuropæiske lande.

For det andet har Rom-traktaten banet vejen for formulering af en ramme for en europæisk velfærdsmodel, der bygger på 'mål for at fremme økonomiske og sociale

fremskridt, høj beskæftigelse og bæredygtig udvikling'. Eller sagt med andre ord: en model for en velfærdsudvikling, der bygger på fælleseuropæiske traditioner for en styret markedsøkonomi kombineret med en velfærdsstat i modsætning til den amerikanske markedsbaserede samfundsmodel og den asiatiske korporative samfundsmodel.

Det er kernen i det europæiske værdifællesskab, og det er den europæiske tænkning, som reformregeringen har gjort til en synlig værdikamp i den danske debat. Det giver ingen mening at tale om et dansk Europa. Svaret er et europæisk Danmark, der hviler på de grundlæggende menneskerettigheder som fundamentet for alle medlemslandene også i fremtidens EU.

[Vær med i debatten her >](#)